

การปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ สำหรับมหาวิทยาลัย

ความเป็นมาของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

“เนื่องจากในปัจจุบันระบบคอมพิวเตอร์ได้เป็นส่วนสำคัญของการประกอบกิจการและการดำรงชีวิตของมนุษย์ หากมีผู้กระทำความผิดใดๆ ให้ระบบคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำงานตามคำสั่งที่กำหนดไว้ หรือ ทำให้การทำงานผิดพลาดไม่จากคำสั่งที่กำหนดไว้ หรือ ใช้วิธีการใดๆ เข้ารู้ข้อมูล แก้ไข หรือทำลายข้อมูลของบุคคลอื่นในระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ หรือ ใช้ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จหรือมีลักษณะอันลามกอนาจาร ย่อมก่อให้เกิดความเสียหาย กระทบเทือนต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งความสงบสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน สมควรกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” (จากหมายเหตุ แนบท้ายประกาศพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐)

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ โดย

มาตรา ๑๕ เขียนไว้ว่า “ผู้ให้บริการผู้ใดจงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔ ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔”

มาตรา ๒๖ ของพ.ร.บ. ดังกล่าว มีข้อความส่วนหนึ่งว่า “ผู้ให้บริการต้องเก็บข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ไว้ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ข้อมูลนั้นเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ผู้ให้บริการจะต้องเก็บรักษาข้อมูลผู้ให้บริการเท่าที่จำเป็นเพื่อให้สามารถระบุตัวผู้ให้บริการนับตั้งแต่เริ่มให้บริการและต้องเก็บรักษาไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ให้บริการสิ้นสุดลง”

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ประกาศกระทรวงเรื่อง หลักเกณฑ์การเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลบังคับใช้วันศุกร์ที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ โดยในประกาศนี้ จัดให้สถาบันการศึกษาเป็นผู้ให้บริการประเภท ๕(๑) ข ซึ่งต้องเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ตามภาคผนวก ข. ๒ (และถ้ามีการให้บริการเว็บอร์ดภายในมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจะเป็นผู้ให้บริการประเภท ๕(๒) ด้วย) ซึ่งต้องเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ตามภาคผนวก ข. โดยต้องเริ่มเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ตั้งแต่วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑

สรุปสาระสำคัญของ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

๑. ส่วนทั่วไป (มาตรา ๑ - ๔)
๒. ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และบทลงโทษ (มาตรา ๕ - ๑๗)
 - ๒.๑. มาตรา ๑๕ ผู้ให้บริการอาจจะต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำผิด
๓. พนักงานเจ้าหน้าที่ (คุณสมบัติ อำนาจหน้าที่ และความผิด) (มาตรา ๑๘ - ๒๕ และ ๒๘ - ๒๙)
 - ๓.๑. พนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการได้ (มาตรา ๑๘ (๘))
๔. ผู้ให้บริการ (หน้าที่ ความผิดและบทลงโทษ) (มาตรา ๒๖ - ๒๗)
 - ๔.๑. ผู้ให้บริการมีหน้าที่เก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หากไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ห้าแสนบาท (มาตรา ๒๖)

สรุปสาระสำคัญของประกาศ หลักเกณฑ์การเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ พ.ศ. ๒๕๕๐

๑. เก็บข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ที่สามารถรักษาความถี่ถูกต้องที่แท้จริง (ข้อ ๘(๑))
๒. กำหนดชั้นความลับของข้อมูลและต้องระบุตัวบุคคลที่สามารถเข้าถึงข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ได้ (ข้อ ๘(๒))
๓. ไม่ให้ผู้ดูแลระบบสามารถแก้ไขข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ได้ (ข้อ ๘(๒))
๔. ให้มีผู้ประสานงานและให้ข้อมูลกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพ.ร.บ. (ข้อ ๘(๓))
๕. ข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ที่เก็บไว้ต้องระบุรายละเอียดผู้ใช้บริการเป็นรายบุคคลได้ (ข้อ ๘(๔))
๖. ต้องตั้งนาฬิกาของอุปกรณ์ให้บริการทุกชนิดให้ตรงกับเวลาอ้างอิงสากล โดยผิดพลาดไม่เกิน ๑๐ มิลลิวินาที (ข้อ ๙)

ผลกระทบของพ.ร.บ.ฯ และประกาศกระทรวงฯ ต่อ มหาวิทยาลัย

๑. ผลกระทบต่อบุคลากร และนิสิต
 - ๑.๑. บุคลากรและนิสิตอาจจะต้องรับโทษหากกระทำผิด ตามมาตรา ๕ - ๑๗
๒. ผลกระทบต่อส่วนงาน/หน่วยงาน ต่างๆ ในมหาวิทยาลัย
 - ๒.๑. อาจจะต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำผิด หากพิสูจน์ได้ว่า จงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำผิดตามมาตรา ๑๔ ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของส่วนงาน/หน่วยงาน (มาตรา ๑๕)

- ๒.๒. ต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หากส่วนงาน/หน่วยงานนั้นมีบริการต่างๆที่ระบุไว้ในภาคผนวก ข. ๒ ของ ประกาศกระทรวงฯ เช่นมี e-mail servers หรือมี web servers เป็นต้น และต้องจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ตามภาคผนวก ข. ๔ หากส่วนงาน/หน่วยงานนั้นมีเว็บบอร์ด (ประกาศกระทรวงฯ ข้อ ๗)
- ๒.๓. ต้องจัดให้มีระบบเก็บรักษาความลับของข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ที่จัดเก็บ (ประกาศกระทรวงฯ ข้อ ๘ (๒))
- ๒.๔. ต้องแต่งตั้งผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องที่สามารถเข้าถึงข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ที่จัดเก็บ (ประกาศกระทรวงฯ ข้อ ๘ (๒))
- ๒.๕. ต้องแต่งตั้งผู้มีหน้าที่ประสานงานและให้ข้อมูลกับพนักงานเจ้าหน้าที่ (ประกาศกระทรวงฯ ข้อ ๘ (๓))

แนวทางปฏิบัติตามพ.ร.บ.ฯ และประกาศกระทรวงฯ

๑. บุคคลากรและนิสิต
 - ๑.๑. ไม่กระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
๒. ส่วนงาน/หน่วยงาน ต่างๆ
 - ๒.๑. ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรและนิสิตในสังกัดทราบถึงความผิดและแนวปฏิบัติ ตามพ.ร.บ.ฯ นี้
 - ๒.๒. กำหนดมาตรการเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเป็นการจงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔ ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุม
 - ๒.๓. จัดทำระบบจัดเก็บข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ (หากมีบริการต่างๆตามประกาศกระทรวงฯ ภาคผนวก ข. หรือมีการใช้ NAT และ web proxy)
 - ๒.๔. ต้องตั้งนาฬิกาของอุปกรณ์ให้บริการทุกชนิดให้ตรงกับเวลาอ้างอิงสากล
 - ๒.๕. แต่งตั้งผู้มีหน้าที่ประสานงานกับส่วนกลางเกี่ยวกับการเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์
๓. ส่วนกลาง
 - ๓.๑. ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรและนิสิตในสังกัดทราบถึงความผิดตามพ.ร.บ.ฯ นี้
 - ๓.๒. กำหนดมาตรการเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเป็นการจงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔ ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุม
 - ๓.๓. จัดทำระบบจัดเก็บข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์
 - ๓.๔. ต้องตั้งนาฬิกาของอุปกรณ์ให้บริการทุกชนิดให้ตรงกับเวลาอ้างอิงสากล
 - ๓.๕. แต่งตั้งผู้มีหน้าที่ประสานงานและให้ข้อมูลกับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อการส่งมอบข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ (ประกาศกระทรวงฯ ข้อ ๘ (๓))

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑. อุปกรณ์อ้างอิงเวลาสากล (ตามประกาศกระทรวงฯ ข้อ ๕)
 - ๑.๑. สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ระหว่างการติดตั้งอุปกรณ์เวลาอ้างอิงสากล ซึ่งคาดว่าจะติดตั้งแล้วเสร็จประมาณ อาทิตย์ที่ ๒ ของเดือนสิงหาคม
 - ๑.๒. สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศจะให้บริการอุปกรณ์อ้างอิงเวลาสากลนี้ กับ เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย และอุปกรณ์เครือข่ายหลักของส่วนงาน/หน่วยงาน ทั้งหมดของมหาวิทยาลัย
๒. การระบุรายละเอียดผู้ใช้บริการเป็นรายบุคคล
 - ๒.๑. สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำระบบระบุรายละเอียดผู้ใช้บริการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นรายบุคคล (ตามประกาศกระทรวงฯ ข้อ ๖ ข้อ ๘ และ ภาคผนวก ข. ๒ ข้อ ก)
๓. ระบบจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์(ตามประกาศกระทรวงฯ ข้อ ๘)
 - ๓.๑. สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศตั้งงบประมาณสำหรับจัดซื้อระบบเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ ขนาด 24 TB สำหรับงบประมาณปี ๒๕๕๒
 - ๓.๒. สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศจัดหาคอมพิวเตอร์สำหรับจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ชั่วคราว สำหรับปีงบประมาณปี ๒๕๕๑
 - ๓.๓. สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศจะให้บริการนี้กับ เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและอุปกรณ์เครือข่ายหลักของส่วนงาน/หน่วยงาน ทั้งหมดของมหาวิทยาลัย

ผลกระทบและปัญหา(ที่อาจจะเกิด)จากการดำเนินงานของสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑. ผู้ใช้งานเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทุกคนจะต้องแสดงตัว(Log on) ก่อนใช้งาน
 - ๑.๑. สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศบัญชีผู้ใช้งานเฉพาะนิสิตและบุคลากรของมหาวิทยาลัย (บางส่วนเท่านั้น) แต่มีผู้ใช้งานเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยหลายคนที่ไม่มียี่ห้อในระบบของสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น บุคลากรของหน่วยงานที่เป็นวิสาหกิจ หรือ แยกของมหาวิทยาลัย หรือ บุคลากรที่มหาวิทยาลัยให้มหาวิทยาลัยโดยวิธีจ้างเหมา
๒. บาง ส่วนงาน/หน่วยงาน ใช้ระบบ NAT ซึ่งจะทำให้ระบบฯในข้อ ๑.๑ ไม่สามารถระบุผู้ใช้งานได้
๓. ทุก ส่วนงาน/หน่วยงานต้องแจ้งรายชื่อเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายทั้งหมดเพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายเหล่านั้นไม่ต้อง Log on ก่อนใช้งานเครือข่าย
๔. ระบบเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์กลางจะรับข้อมูลทั้งมหาวิทยาลัยได้หรือไม่

ปัญหาอื่นๆ

๑. ยังไม่มีระบบเก็บข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์สำหรับผู้ใช้งาน IRC หรือ IM